

Список використаних джерел

1. Пильгун Н. В., Череватюк В. Б. Загально соціальні основи виховної функції права. Теоретико-правові аспекти функцій права в системі державотворення України : зб. наук. пр. / за заг. ред. І.Л. Бородіна. Тернопіль : Вектор, 2016. С. 77–120.
2. Моргунов О. А. Сутність і зміст право виховної роботи в органах внутрішніх справ. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. С. 491–497.
3. Проблемы теории государства и права : учебник / под ред. В.М. Сырых. М. : Эксмо, 2008.
4. Гасенко Т.В. Правова освіта та правове виховання в процесі соціалізації учнівської молоді. *Таврійський вісник освіти*. 2009. № 4. С. 48–58.
5. Легуша С. М., Супрун М. О. Правове виховання курсантів вищих навчальних закладів МВС України: сутність, функції та механізм : монографія. К. : Київ. юрид. ін-т, 2005. 265 с.
6. Андрусин Р. М. Правове виховання працівників ОВС: теоретико-правовий вимір : дис. ... к.ю.н.: 12.00.01. Львів, 2016. 212 с.
7. Формування правосвідомості юриста./ Сливка С. С., Рудницький М. І., Підгурський М. Т. та ін. Львів: ЛІВС, 1997. 96 с.
8. Головченко В. В., Неліп Г. І., Неліп М. І. Правове виховання учнівської молоді: питання методології та методики. К. : Наук, думка, 1993. 137 с.

Мазур Марина Іванівна,

здобувач ступеня вищої освіти магістра навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук ***Тихомиров Д. О.***

ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

З розвитком цивілізації питання сімейного виховання не втратило своєї актуальності, а мабуть, ще більше її набуло. Сімейне виховання є найбільш затребуваним видом виховання в усі часи, так як сім'я належить до числа таких явищ, інтерес до

якої завжди був стійким і масовим. Воно було і залишається невід'ємною частиною національної системи освіти і виховання. Досить поширеним у процесі сімейного виховання залишається великий вплив батьків на формування мотивації у навчанні та подальшу реалізацію дитини як особистості у самостійному визначенні майбутньої професії. Саме на це і зверну увагу у своєму дослідженні.

Сімейне виховання в широкому розумінні слова – це одна з найбільш древніх споконвічних форм соціалізації та виховання дітей, яка органічно об'єднує вплив культури, традицій, звичаїв, поглядів народу, сімейно-побутових умов і взаємодію батьків із дітьми, у процесі якої відбувається повноцінний розвиток і становлення їхньої особистості [1, с. 37]. Під сімейним вихованням у вузькому значенні слова ми розуміємо взаємодію батьків із дітьми, яка ґрунтується на родинній емоційній близькості, любові, турботі, повазі та захищеності дитини і сприяє створенню оптимальних умов для задоволення потреб у повноцінному розвитку й саморозвитку особистості дитини.

Ушинський К.Д. розумів сімейне виховання як цілеспрямований процес формування «людини в людині». На думку вченого, сутність виховання в сім'ї не в кодексі правил поведінки, а в тому, щоб створити внутрішню спрямованість людини. Першим й основним завданням сімейного виховання педагог вважав підготовку людини до життя [2]. Безумовно, погоджуюсь з думкою і вважаю, що саме у сім'ї відбувається формування основних рис майбутнього суспільної поведінки особистості: старші передають йому певні погляди, зразки поведінки; від батьків він отримує приклад участі або ухилення від участі в суспільному житті, перші раціональні та емоційні оцінки. Тому дуже важливим є той факт, що діти – це віддзеркалення сім'ї, а який приклад подасть сім'я дасть зрозуміти з якими якостями сформувалась особистість.

Сімейне виховання є безпосереднім чинником впливу у формуванні мотивації особистості до процесу навчання. Анкінсон Дж. вважав, що визначна роль в процесі належить взаєминам у сім'ї. Основою для розвитку мотиву досягнення є позитивні емоційні асоціації, пов'язані з успіхами і підкріпленням їх з боку батьків, заохочення асоціюється з успіхом покарання – з невдачею. На основі цього формується тенденція в поведінці дитини – досягти успіху і уникнути невдачі в діяльності, за яку заохочували батьки [3].

Підсумовуючи вищевикладене, хочу зазначити те, що саме батьки розвивають у дитині бажання досягти чогось нове і

формують у дитини бажання вчитися, якщо з самого дитинства у неї є сформований внутрішній стимул, то навчання приносить їй задоволення, вона буде старанною й зацікавленою. Результатом роботи будуть не лише оцінки, а сформований багаж знань, яким можна буде оперувати не лише на заняттях, а й у повсякденному житті. Від того, наскільки в дитини сформується інтерес до навчання, значною мірою залежить її успішність в подальшому.

Характер сімейного виховання безпосередньо впливає і на успішність професійного самовизначення дитини. Дуже важливим є те, щоб цей вибір був адекватно співвіднесений з особистісними та професійними якостями особистості, з урахуванням її потреб та інтересів. На жаль, досить часто трапляються випадки, що батьки вирішують це питання за них, не згодні з вибором дитини і пропонують переглянути свої плани й зробити інший вибір, намагаються тиснути на них, що пригнічує їх волю професійного самовизначення. Вони, спираючись на власний досвід та вік, вважають, що мають у всьому рацію і мають право вирішувати за свою дитину, прагнуть, щоб діти компенсували їхні недоліки в майбутньому у тій діяльності, у якій вони не змогли себе повністю виявити в свій час.

Слушною є думка Еріксона Е. щодо вибору професії у майбутньому, він наголошував, що батьки, з одного боку, мають оберігати дитину, а з іншого – надавати їй певну свободу в професійному самовизначенні; дитина, своєю чергою, встановлює необхідний баланс між вимогами батьків і власною ініціативою [4].

Думка вченого є обґрунтованою та зваженою, адже саме в юнацькі роки відбувається формування професійного та пізнавального інтересу, особистісного і професійного самовизначення. В ці роки розвивається самостійність, відповідальність за себе і своє життя, змінюється світоглядна позиція, проявляється менша залежність від батьків. Юнаки та дівчата здатні самостійно вирішувати виниклі складні питання, з'являється адекватна самооцінка, усвідомлення себе, власної індивідуальності і неповторності, що дає змогу стверджувати становлення Я-концепції. На основі цього створюється індивідуальний стиль розумової діяльності, розвиваються та удосконалюються розумові здібності, інтереси та орієнтації, які направлені саме на здобуття бажаної професії.

Отже, сім'я є основним виховним осередком, з якого починається процес соціалізації особистості, формуються індивідуальні риси характеру. Проведений аналіз проблеми

впливу сімейного виховання на формування особистості доводить, що великий вплив батьків у процесі сімейного виховання залишається у випадках формування мотивації у навчанні та подальшої реалізації дитини як особистості у самостійному визначенні майбутньої професії.

Список використаних джерел

1. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. 4-те вид., доповн. К. : Кондор, 2007. 656 с.
2. Гаміна Т. С., Гончар О. Ю. Педагогіка сімейного виховання : навч. посіб. Луганськ : Альма-матер, 2012. 523 с.
3. Федоришин Г. М. Психологічні проблеми сімейного виховання. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 219 с.
4. Котик І. О. Роль рефлексії у формуванні готовності до вибору професії. *Практична психологія та соціальна робота*. 2006. № 3. С. 6–71.

Мазур Марія Олексіївна,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Національної академії
внутрішніх справ

Науковий керівник: завідувач кафедри
теорії держави та права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

Пендюра М. М.

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА СУТНІСТЬ І ЗАВДАННЯ

Сутність (есенція) (дав. -гр. οὐσία, ὑπόστασις; лат. essentia, substantia) – філософська категорія, що виражає головне, основне, визначальне в предметі, таке що зумовлене глибинними, необхідними, внутрішніми зв'язками й тенденціями розвитку і пізнається на рівні теоретичного мислення [1].

Процес виховання – це закономірна, послідовна, безперервна зміна моментів розвитку взаємодіючих суб'єктів. Основним системоутворюючим елементом цього процесу виступає педагогічна взаємодія.

Будучи складовою цілісного виховного процесу, педагогічна взаємодія містить у собі всі його структурні компоненти: